

10. Moczulski L. Geopolityka wymaga dostrzeżenia dynamicznej rzeczywistości, interview conducted by L. Sykulski, «Prze-
gląd Geopolityczny» 2010, v. 2, pp. 203-209.
11. Moczulski L. Narodziny międzymorza, Warszawa, 2007.
12. Oficjalna strona Ministerstwa Spraw Zagranicznych Polski, <http://www.msz.gov.pl> (read data: 18.03.2015).
13. Orłowski T. Wprowadzenie, [in:] C. Jean, Geopolityka, Wrocław 2003.
14. Pacuła P. Przyszłość polityki «otwartych drzwi» NATO, «Bezpieczeństwo Narodowe» 2009, № 1(21), pp. 87-102.
15. Soproni L., Marcut M., Romania, Poland. Two Countries, One Wish: Joining the Eurozone, [in:] S. Sagana, V. Serzhano-
novej (ed.), Relacje polsko-rumuńskie: historia, gospodarka, Unia Europejska, Rzeszyw 2013, pp. 20-41.
16. Uslu C., Cinoğlu M., Potential for Cooperation Between Turkey and Poland in Aerospace and Defense Industries, [in:]
Relacje polsko-tureckie z perspektywy bezpieczeństwa narodowego. Milli Güvenlik Perspektifinden Polonya-Türkiye
İlişkileri, Ankara 2014, pp. 63-72.
17. Wandycz P. Polska w polityce międzynarodowej. Przerwana ciągłość? «Polski Przegląd Dyplomatyczny» 2006, № 5,
pp. 31-33.

Козинский Б.

Университет Кардинала Стефана Вышинского в Варшаве

ГЕОПОЛИТИЧЕСКИЕ КОНЦЕПЦИИ ВО ВНЕШНЕЙ ПОЛИТИКЕ РЕСПУБЛИКИ ПОЛЬША: СОЦИОЛОГИЧЕСКОЕ ИССЛЕДОВАНИЕ

Аннотация

Эта статья является попыткой презентации формирующей геополитической концепции в польской внешней политике, за которую я считаю польско-румынско-турецкие переговоры. Анализ будет проводиться с польской точки зрения. Основным выводом этой статьи является то, что блок польско-румынско-турецкий претендует на региональный форум, который есть существенным геополитическим образованием. Действуя как индивидуально, так и в рамках НАТО.

Ключевые слова: внешняя политика, геополитика, национальный/ этнический вопрос, Польша.

УДК 323/324

ВПЛИВ АНТИТЕРОРИСТИЧНОЇ ОПЕРАЦІЇ НА МОДИФІКАЦІЮ ФУНКЦІЙ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА В УКРАЇНІ

Жужа Л.О.

Хортицький національний навчально-реабілітаційний багатопрофільний центр

У статті обговорюються проблеми модифікації функцій громадянського суспільства у період проведення антитерористичної операції. Акцент робиться на аналізі діяльності волонтерів. Перелічені соціальні, економічні, воєнні, соціокультурні, політичні та інші функції, які здійснює волонтерський рух. Проведений аналіз рівня довіри населення до влади та волонтерів. Виділені негативні фактори, що виникають в процесі діяльності волонтерських організацій.

Ключові слова: громадянське суспільство, волонтерський рух, АТО, функції громадянського суспільства, політичні функції, функції допомоги, патріотизм.

Постановка проблеми. Зараз громадянське суспільство в особі волонтерського руху грає роль альтернативної влади у певній сфері суспільного життя, що виконує частину функцій держави в зоні АТО. Громадянське суспільство певним чином стало партнером держави, і разом ці два політичні інститути задовольняють потреби суспільства у воєнній сфері та питаннях допомоги громадянам в зоні АТО.

Завдяки надзвичайним обставинам функції громадянського суспільства стали більш виразними і посилили свою дієвість. Найбільш значущою структурою громадянського суспільства в добу АТО стає волонтерський рух. Саме через аналіз функцій волонтерства найбільш виразно відображається ефект модифікації функцій громадянського суспільства в надзвичайний період сучасної історії України.

Завдання статті. Надати аналіз модифікації функцій громадянського суспільства через дослі-

дження функціонування волонтерського руху в Україні.

Обговорення проблематики громадянського суспільства в українській та міжнародній літературі. Загальні питання, сутність, основні риси та функції громадянського суспільства розглядає Кін Джон, Айвен Догерті, А. Кудряченко, Ю. Шайгородський, М.Скригонюк, М. Патей-Братасюк, І. Кресіна, Г.Зеленько, М. Калініченко, Т. Андрійчук, А. Дідух, Ф. Рудич та ін. Проблематику взаємодії громадянського суспільства з державою висвітлює О. Якубовський, Т. Бутирська, Г. Щедрова, П. Ситник, Я. Пасько І. Макарова. Ю. Левенець, В. Анікін, С. Кириченко.

Історію та еволюцію громадянського суспільства розглядає А. Фергюсон, О. Чувардинський, А. Колодій, І. Воронов та ін.

Правові аспекти громадянського суспільства розглядає В. Ковальчук. Фінансові та економічні аспекти аналізує В. Кодацький. Американський до-

свід З. Андержанова займається дослідженням питань волонтерського руху у світі та його впливу на життя у громадянському суспільстві.

Основний текст. Можна виокремити декілька груп функцій громадянського суспільства, що набули великого значення у зв'язку з воєнними діями на сході України.

Соціальні функції. До них належить задоволення життєвих потреб людей зони АТО. Волонтери доставляють продукти, гуманітарну допомогу у зруйновані міста та селища Донбасу.

Економічні функції. Волонтери збирають гроші, добровільні внески для закупівлі необхідних речей, продуктів, медикаментів, озброєння, лікування, матеріальної допомоги тощо.

Функція захисту інтересів груп громадян перетворюється у функцію захисту спільних, державних інтересів.

Воєнні функції. Волонтери у якості добровольців приймають участь у воєнних діях на Донбасі. Добровольчі бригади формуються різними структурами громадянського суспільства, забезпечуються зброєю без допомоги держави, або з обмеженою допомогою держави. Воєнна діяльність волонтерів отримує соціальну легітимізацію, тобто завдяки підтримці суспільства (а не закону). Класичні теорії держави передбачають право на насилля тільки за державою. Антитерористична операція поширила таке право і на парамілітаристські загоны волонтерів, майдану та інших активістів громадянського суспільства. Навіть протидія незаконному насиллю з боку правоохоронців стає приводом для звинувачень у ворожих діях проти народу. Відкриваються судові справи проти міліціантів, що виконували накази забезпечувати порядок на вулицях. Абсурдом виглядає вимога судити міліціантів, які захищали державні установи від насильницького захвату. Право на повстання народу, на насильницьке повалення влади закріплюється у політичній свідомості. Тому озброєні добровольці, що незалежно від держави приймають участь в АТО, мовчазно сприймаються як легітимні.

Зазвичай, ще до проведення антитерористичної операції, люди вбачали важливу роль громадських організацій у наступних сферах суспільного життя (Див. таблицю 1)

Як бачимо з таблиці, в багатьох сферах суспільного життя громадські організації, на думку громадян, можуть відіграти позитивну роль, особливо у сферах дозвілля, захисту природного середовища, пропаганді здорового способу життя. Тільки в політиці громадським організаціям відводилася невелика роль. Війна докорінним чином змінила уяву про можливу роль громадських організацій, особливо, що стосується волонтерів. З відносно другорядної ролі, громадські організації стали виконувати ключові для життєдіяльності держави ролі, пов'язані з проведенням АТО.

Своє нове значення волонтерський рух втілює завдяки посиленню своїх загальних функцій як політичного інституту громадянського суспільства [1]. Розглянемо докладніше ці функції з наведенням прикладів реальної діяльності волонтерів.

Функції організації і самоорганізації. Волонтерські структури каналізують енергію добровольців, надають їх діям упорядкований характер.

Зазвичай волонтери на місцях намагаються перш за все допомагати «своїм» бійцям, тобто тим, хто направлені в АТО з даного району або міста. Але, якщо потрібно, то допомагають і іншим. Наведемо цитату з інтерв'ю волонтерів дослідникам: (Тут і нижче наведено цитати з розповіді волонтерів про

свою діяльність на круглому столі громадської організації «Комітет майбутнє: «Солідарність і відповідальність»). «Так, ну в принципі ми намагаємося не відмовляти нікому, хто звертається по нашим можливостям, тобто якщо просять з АТО там продукти харчування, воду і це є, ми не робимо відмінності з нашого міста бійці або не з нашого, от якщо є у нас така можливість ми надаємо допомогу».

Таблиця 1

Наскільки важливу роль можуть відігравати громадські організації у кожній з таких сфер українського суспільства, 2013 р. (%)

Сфери суспільного життя	Важлива	Важко сказати	Не важлива	Не знаю
Політика та виборчі кампанії	37,3	25,5	27,6	9,6
Контроль за владою та боротьба з корупцією	42,6	19,1	30,0	8,3
Надання допомоги бідним і соціально вразливим верствам населення	58,5	19,8	15,3	6,5
Захист природного середовища	61,3	20,3	12,8	5,6
Захист громадянських прав та свобод	54,5	21,3	17,2	6,9
Пропаганда здорового способу життя, профілактика наркоманії та алкоголізму	64,9	17,7	11,1	6,4
Дозвілля громадян – спорт, туризм, культурні ініціативи та клуби за інтересами	60,4	20,1	13,2	6,3
Благоустрій місць сумісного проживання, підтримка житлового фонду та помешкань, організація кондомініумів	54,7	23,0	13,3	8,9
Історична і культурна спадщина, просвіта та наука	54,5	23,5	12,7	9,3

(Джерело: [3, с. 125])

Функція мобілізації. Волонтери мобілізують людей на захист країни. Вони є центром тяжіння для патріотів і сприяють підвищенню енергії на подолання ворогів. Наведемо цитату з інтерв'ю з волонтерами: «Я ж не агітую, я просто говорю якщо це кожен встане в будинку з дивана і щось зробить корисного для загальної справи, то розмах волонтерського руху буде більш значний... Чим більше буде конкретних звернень до людей з проханням допомоги, тим більша кількість людей вийде. Чи ось так, от через якусь там газету за руку людину не приведеш, а коли ось так поспілкувавшись, людина подумає і чимось допоможе, вдумавшись в це. Зрозуміло це вже якась реальна допомога». Як бачимо, мобілізація відбувається при конкретному спілкуванні активістів з людьми. Абстрактні заклики про допомогу в ЗМІ мають невелике значення.

Функція координації. Волонтери координують зусилля небайдужих українців у своїх зусиллях допомогти тим, хто цього потребує в зоні АТО.

Волонтери з різних міст координують свої зусилля для вирішення спільної справи. Наведемо

цитату з інтерв'ю волонтерів. «Ваня, ти з ким контактуєш? Іван: З Наталі. Це волонтер з Волині, ми співпрацюємо, виходить, з волинськими, от зараз активно співпрацюємо з білоцерківськими волонтерами. Тому що 72 бригада білоцерківські. І до київських ми підключилися...». Як бачимо волонтери з різних міст координують свою діяльність, що підвищує ефективність їх справи.

Функція інтеграції. Волонтерський рух об'єднує людей, що бажають особисто допомогти АТО та жертвам війни. Наведемо цитату з інтерв'ю з волонтерами: «Ми між собою завжди співпрацюємо: з самообороною, Будинком культури та іншими організаціями. Якщо щось треба, ми ділимося, і навіть треба щось відвезти, теж допомагаємо один одному. Ну просто це три різні підрозділи, які працюють самостійно, але потім координують свої дії, якщо раптом що, якщо необхідна якась допомога». Як бачимо функції інтеграції та координації пов'язані одна з одною. Звичайно, при об'єднанні зусиль різних волонтерських організацій та окремих волонтерів, відбувається одночасно координація їх дій.

Функція комунікації. Завдяки структурам волонтерських організацій здійснюються зв'язки громади та бійців АТО, переселенців та державних установ, що приймають біженців з зони АТО. Ось цитата із інтерв'ю волонтерів дослідникам: «Хлопці із АТО дзвонять нам, безпосередньо просять, ми в такій-то бригаді, нам потрібна допомога». Завдяки прямим комунікаціям шлях від волонтера до об'єкту допомоги значно скорочується, без бюрократичних перешкод та зайвих посередників.

Функція консолідації. Волонтерський рух згуртовує окремих осіб, групи, організації для посилення боротьби за спільні цілі, за перемогу в АТО. Для вирішення схожих завдань нерідко відбувається злиття декількох волонтерських структур, що підвищує ефективність їх дії. Особливо це прослідковується на регіональному рівні, коли в одному місті консолідується декілька волонтерських структур, що починали діяти окремо. Наприклад, у Дніпропетровську консолідовано діють волонтерська організація «Крила Фенікса» та відома волонтерка Тетяна Ричкова.

Консолідація волонтерських структур об'єктивно необхідна, коли слід вирішувати різні завдання і одна організація зробити це не в змозі. Тоді вона залучає інші волонтерські структури на допомогу. Ось як в інтерв'ю волонтер описує дослідникам цю проблему: «Олена Стрілецька курирує десь 80-100 сімей, вона і за допомогою фонду «Твоя Опора» (київського), за допомогою товариства інвалідів «Лебедушка» та їх батьків... І там у неї ще великий список людей, які допомагають займатися переселенцями. «Патріот» допомагає їй в основному в забезпеченні потреб дітей військових і загиблих. І ще в неї є проєкт «Соціальний патруль», коли допомога відправляється безпосередньо в зону АТО, це продуктова допомога, якщо є можливість медикаменти... З організації «Твоя опора» надходять медикаменти, памперси». Тобто волонтерка у своїй діяльності використовує ресурси п'яти волонтерських організацій.

Слід відмітити посилення особистісних функцій, таких як соціалізації, ідентифікації, самореалізації.

Функції політичної соціалізації, формування громадянських якостей. Завдяки діяльності волонтерів зростає загальний громадський настрій у населення. Волонтери своїми діями надають приклад іншим людям дієвого патріотизму. У молоді, що приймає участь у волонтерських акціях формується громадянська свідомість, закріплюються розуміння необхідності активної участі в громадських

справах. Це закріплює навички політичного активізму, що особливо важливо для молоді. Відомо, що в попередні роки молодь відрізнялася політичною пасивністю індиферентністю, небажанням приймати участь навіть у голосуванні на виборах. Після школи волонтерства молоді люди вже не будуть такими пасивними в політиці і більш усвідомлено займатимуть громадянську позицію

Функція ідентифікації сприяє укріпленню почуття приналежності до української держави, українців.

Серед особистісних функцій також слід відмітити функцію самореалізації. Участь у волонтерській діяльності дає змогу наповнити життя змістом, бути корисним. Завдяки волонтерській діяльності людина підвищує самоповагу, відчуває повагу з боку оточуючих.

Узагальнюючі позитивні функції волонтерства можна об'єднати їх функцією політичної трансформації громадянського суспільства. Волонтерство не тільки підвищує активність громадянського суспільства, а надає йому нові риси допомоги державі, навіть заміщення, держави у виконанні внутрішніх функцій держави, а саме функцій захисту, безпеки. У класичних теоріях громадянського суспільства не передбачалося, що громадянське суспільство може взяти на себе роль заміщення держави.

Волонтерство виступає чинником вдосконалення діяльності державних структур. Волонтерів приймають на державну службу для проведення реформ, вдосконалення роботи різних структур, оскільки волонтери стійкі до корупційних спокус, відповідальні і сумлінні у своїх діях. Інтереси держави у їх свідомості вищі за особисті.

Волонтери слугують джерелом кадрових призначень, формують корпус резерву ефективних менеджерів державних структур у період перебудови, перетворення у кризові часи, для подолання неефективних, застарілих методів і форм діяльності певних структур. Наприклад, волонтера, що постачав у АТО обладнання, бронезилети тощо прийняли у Міністерство оборони у департамент постачання. Волонтер займається реформою цієї структури «майже весь час проводжу у МО, навіть сплю там – пише на свій сторінці в фейсбуці бувший волонтер, а тепер державний службовець.

Зазвичай у науковій літературі під громадянським суспільством розуміється «система незалежних від держави громадянських інституцій і відносин, які покликані забезпечити умови для самореалізації окремих індивідів і колективів, реалізації приватних інтересів і потреб» [2, с. 600]. В нових умовах громадянське суспільство координує свої зусилля з державою і намагається вирішувати не приватні, а загально державні інтереси. Адаже інтереси виживання держави в умовах війни ставлять інтереси загальні вище за особисті.

Волонтерський рух виконує своєрідну функцію селекції, відбору найбільш свідоміших громадян, які є справжніми членами громадянського суспільства з відчуттям відповідності за долю держави, високими громадянськими почуттями, активним патріотизмом. Саме такі люди формують еліту громадянського суспільства, рисою якої є відчуття цінностей держави та суспільства вищими за особистісні цінності. З цієї причини багато нових політиків закликають наймати у нацгвардію волонтерів майдану.

Велику роль у розвитку волонтерського руху має соціальні мережі, преса та інші засоби масової інформації. Вони не тільки допомагають виконувати функції організації та мобілізації, а і сприяють героїзації невоєнної сфери АТО. ЗМІ та соціальні

мережі дуже потужно виконують функції інформаційного посередника волонтерського руху. Наведено цитату з інтерв'ю волонтерів: «Знову ж дуже добре зараз працює Facebook, дуже добре, що багато незнайомих людей бачать інформацію, яка постійно викладається, інформація про те, хто, що робить. На нас вийшла Португальська Діаспора, через Греко-католицьку церкву – Іспанія, Іспанська Діаспора. Вони самі нас знаходили, бо заходили на сторінки Інтернет, дивилися; вони починають дзвонити, листуватися, чимось цікавитися, а потім вони висилали якусь допомогу, то посилку пришлють, то гроші переведуть, то ще щось. Ось соціальні мережі добре працюють, телефони по соціальних мережах розходяться миттєво і інформація, люди».

Для успіху волонтерської діяльності має велике значення фактор довіри. Далі цитата з розповіді волонтера: «Заходить в магазин, де я стою з корзиною для добровільних внесків, ця людина, що взяла листівку, підходить до мене починає вітатися: «А це ти тут» – і, наприклад, там відразу в корзину «денежку» покладе. Тобто довіра та впізнання знову спрацьовує. Якщо волонтера людина не знає, не буде допомагати, а якщо знає, значить, і далі буде допомагати. Це зрозуміло, просто справа в тому, що багато шахраїв, ніби як збирають на потрібну річ, а потім виходить обман. Ось про що я і кажу, що спрацьовує фактор довіри. Якщо ви постійно займаєтеся благодійністю, значить, люди можуть вам довіряти. Всі волонтери надають пакет документів та телефони. І, знову ж, ми намагаємося дякувати людям, які зробили допомогу». Довіра та особисте знайомство складають соціальний капітал, який є додатковим фактором, що сприяє волонтерській праці.

Зазвичай волонтерські організації багатифункціональні, вони беруться за ті справи, які потребують негайної реакції. Наприклад, волонтери організації «Патріот» у своєму інтерв'ю дослідникам відмічають: «У громадської організації «Патріот» дуже багато напрямків, є напрямки які займаються пораненими бійцями, є напрямки які займаються армією, тобто це збір допомоги в супермаркетах і відправка продуктів (...) тобто це збір допомоги в

супермаркеті «Палладіум» і доставка всього цього в АТО. Наступний напрямок – допомога дітям військових і переселенців, які теж звертаються». Загалом в Запорізькій області біля 40 тис. переселенців, серед яких біля 12 тис. дітей. Тож для волонтерів Запоріжжя дуже багато справ.

Крім позитивних функцій, волонтерство може слугувати засобом вирішення приватних інтересів окремих осіб, що не пов'язані зі спільною метою. Наприклад, участь у волонтерській діяльності може слугувати джерелом формування політичного капіталу окремих діячів, які хочуть потрапити у владу, стати депутатами. Волонтерська діяльність може слугувати навіть засобом збагачення. Є приклади того, як деякі другорядні, проміжні координатори давали на підпис волонтерам документи, нібито ті витратили декілька тисяч гривень. Потім ці координатори звертаються до джерела фінансування і забирають за підписаними волонтерами документами гроші собі.

Перелічені функції можна класифікувати на ті, що сприяють розвитку громадянського суспільства, а також на ті, що сприяють вирішенню загально-суспільних завдань. Так, функції організації, самоорганізації, консолідації, мобілізації, є внутрішніми стосовно громадянського суспільства. А функції, що сприяють допомозі силам АТО у війсьній, соціальній та економічній справі можна назвати зовнішніми.

Висновки. В цілому, волонтерство грає велику роль у розвитку громадянського суспільства і формуванні реальної демократії в Україні. Волонтери ефективно допомагають державі у вирішенні важливої справи – здійсненні АТО.

Якщо раніше громадянське суспільство виступало опорою громадян у їхньому можливому протистоянні з державою, то в ситуації АТО, навпроти, структури громадянського суспільства допомагають державі у вирішенні спільних завдань перемоги у війні. За рамками АТО деякі громадські організації продовжують конфронтацію з державою, але мова скоріше йде про різні засоби досягнення спільної мети, ніж про сутнісне протистояння на ґрунті відчуження.

Список літератури:

1. Громадянське суспільство, його функції та можливості в сучасних умовах // Електроний документ. Адреса пошуку http://cpk.org.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=713
2. Скиба В. Й. та ін.. Вступ до політології: Екскурс в історію правничо-політичної думки / Скиба В. Й., Горбатенко В. П., Туренко В. В. – К.: Основи, 1996. – 717 с.
3. Українське суспільство: стан та динаміка змін. Соціологічний моніторинг / За ред. В. М. Ворони, М. О. Шульги. – К.: Ін-т соціології НАН України, 2013. – 566 с.

Жужа Л.А.

Хортицький національний науково-реабілітаційний многопрофільний центр

ВЛИЯНИЕ АНТИТЕРРОРИСТИЧЕСКОЙ ОПЕРАЦИИ НА МОДИФИКАЦИЮ ФУНКЦИЙ ГРАЖДАНСКОГО ОБЩЕСТВА В УКРАИНЕ

Аннотация

В статье выделяются проблемы модификации функций гражданского общества в период проведения антитеррористической операции. Акцент делается на анализе деятельности волонтеров. Перечислены социальные, экономические, военные, социокультурные, политические и другие функции, которые выполняет волонтерское движение. Проведен анализ уровня доверия населения к власти и волонтерам. Выделяются негативные факторы, которые возникают в процессе деятельности волонтерских организаций.

Ключевые слова: гражданское общество, волонтерское движение, АТО, функции гражданского общества, политические функции, функции помощи, патриотизм.

Zhuzha L.O.

Khortytsia National Science and Rehabilitation Multi-profile Center

IMPACT OF ANTI-TERRORIST OPERATION ON MODIFICATION OF THE FUNCTIONS OF CIVIL SOCIETY IN UKRAINE

Summary

The article discusses the problems of updating functions of civil society during the anti-terrorist operation. The emphasis is placed on the analysis of the volunteers' activities. Social, economic, military, socio-cultural, political and other functions of volunteering are enumerated. In addition, this article provides analysis of the level of trust in the authorities and volunteers. The negative factors that arise when volunteering are highlighted.

Keywords: civil society, volunteering, ATO, functions of civil society, political function, functions of assistance, patriotism.

УДК 351.861

АКТУАЛЬНІ АСПЕКТИ ПОЛІТИЧНОЇ БЕЗПЕКИ В СУЧАСНИХ УКРАЇНСЬКИХ РЕАЛІЯХ

Кравчук О.Ю.

Національний університет кораблебудування імені адмірала Макарова

Стаття присвячена характеристиці особливостей забезпечення політичної безпеки української держави. Автор уточнює зміст та суть поняття «політична безпека», подає систематизацію законодавчих актів регулювання політичної безпеки. Представлені основні напрями діяльності української держави для забезпечення політичної безпеки.

Ключові слова: безпека, політична безпека, загроза, шляхи вдосконалення, нормативно-правовий акт.

Постановка проблеми. Кінець ХХ – початок ХХІ ст. характеризується істотними змінами в суспільному житті багатьох країн і народів, всієї геополітичної карти сучасного світу, що породжує нові глобальні, регіональні і міждержавні проблеми, що вимагають невідкладного вирішення. Особливу проблематику дана обставина має для України, що здійснює пошук і вибір шляхів свого подальшого розвитку, засобів і способів забезпечення національної безпеки.

Своєчасне вирішення насущних, складних, багатобразних і взаємозв'язаних завдань з метою подолання наслідків системної кризи початку 90-х років минулого століття, подальшому перетворенню всіх сфер українського суспільства, визначальним чином залежить від ефективності функціонування політичної системи, яка здійснює керівництво і управління суспільством, організацію і реалізацію в ньому політичної влади, вирішення соціально-політичних конфліктів і суперечностей, гармонізацію суспільних стосунків, досягнення консенсусу різних суспільно-політичних сил з приводу основних цінностей, інтересів, цілей і напрямів суспільного розвитку.

При цьому політична система українського суспільства знаходиться під впливом різних внутрішніх і зовнішніх дій, сил, явищ, тенденцій, чинників, як позитивного, так і негативного характеру. Отже, ефективність реалізації завдань, що стоять перед політичною системою, залежить не тільки від того, як формується і функціонує політична влада, механізм організації і реалізації політичної діяльності, регулюються політичні стосунки, але і від того, наскільки органи влади, суб'єкти політики, процес ухвалення і здійснення політичних рішень, тобто сама політична система, захищена від негативних дій.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Аналіз наукових джерел, присвячених розгляду різних

аспектів політичної безпеки, дозволив умовно диференціювати їх у дві групи: вітчизняні та зарубіжні джерела.

Вітчизняними науковцями, що займаються питаннями вивчення політичної безпеки, є: Кремень В.Г., Циганов В.В., Нижник Н.Р., Бінько І.Ф., Головащенко С.І. Саме вони визначають політичну безпеку як самостійну систему та головну складову національної безпеки взагалі.

До другої групи зарубіжних науковців можемо віднести такі відомі прізвища, як: Жуковського М.В., Макеева О.В., Синіцина А.А., які наголошують на тому факті, що політична безпека є основною складовою національної безпеки. Також можна говорити і про науковців, які хоч й опосередковано, але також достатньо вплинули на розв'язання кола проблем системи забезпечення політичної безпеки. Так, результати досліджень Г. Алмонда, Г. Спіро, Д. Істона, які займалися вивченням особливостей політичних систем, дали змогу в подальшому розглядати політичну систему в усій широті її управлінських проявів.

Проте, не дивлячись на достатню кількість наукових джерел, присвячених аналізу політичної безпеки України, слід зазначити, що дана проблема досліджена, як правило, в окремих аспектах, і ще не отримала достатнього комплексного освітлення в наукових працях вітчизняних авторів. Мабуть, причина, перш за все в тому, що «політична безпека» як соціальне явище, наукове поняття, властивість, процес надзвичайно багатопланова, і охопити її в цілому досить складно.

Виділення нерозв'язаних раніше частин загальної проблеми:

· відсутність законодавчого оформлення поняття «політична безпека», різноманітним науковим підходів до її тлумачення і виділення сутнісних основ.